

národní
úložiště
šedé
literatury

Literka - říjen 2007

Památník písemnictví na Moravě
2007

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-135841>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 06.08.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

7. 10. 1960

zemřel v Uhřetíně Jan Zahradníček, autor spirituální lyriky, esejista a překladatel. V roce 1952 byl v politickém procesu odsouzen k třinácti letům vězení (amnestován v roce 1960). V první básnické sbírce *Pokusení smrtí* sledující sbírka *Jerábky* je již naplněna radostným smířením se životem. Vrchol tvorby představují díla ze 30. let *Zlínivé léto* a *Pozdravení slunci*. Některými rysy se Zahradníčkova poezie blíží Halasovi a Zavadovi.

se v Brně narodil katolicky orientovaný básník, prozaik a esejista Zdeněk Rotrekl. Do literatury vstoupil ve 40. letech básnickými sbírkami *Kyvadlo duše*, *Kameny erb* a *Fergameny*, které ovlivnila expresivní lyrika Františka Halase. Komunistická perzekuce přerušila Rotreklův publikační činnost; jeho práce z let 1948–89 mohly vycházet pouze ineditě a knižně jen v exilových nakladatelstvích (například *Malachit*, *Básně a prózy*, *Němé houlice dalek*). Zdeněk Rotrekl je rovněž auto-rem knihy medailonů zakázaných spisovatelů *Skrytá tvář české literatury* a esejistického cyklu *Barokní fenomén v současnosti*.

1. 10. 1920

Některá (nejen) literární výročí
měsíce října 2007

26. října, *Skrytá paměť Moravy*
Téma druhého ročníku literární soutěže nese název Soušed. Uzávěrka přihlášek je 31. března 2008. Slavnostní vyhlášení vítězů a čtení vítěz-nych literárních textů se uskuteční ve druhé polovině června 2008.

23. října v 10 a 14 hod., komentované prohlídky
Speciální prohlídky výstavy Petr Bezruč a ... Antonín Vašek s komentá-rem kurátorky Kateřiny Vávrové.

13. října v 10 hod., cyklistický výlet po stopách Petra Bezruče
Cyklistický výlet po stopách Bezručových „výplazů“ spojí sportovní i kulturní zážitky. Sraz účastníků je na modré turistické značce na nádraží ve Střečicích, pojedete se parkem Bobrava, cílem bude Rajhrad a prohlídka výstavy.

10. října v 16 hod., vernisáž výstavy Petr Bezruč a ... Antonín Vašek
Výstava věnovaná Petru Bezručovi a jeho otci Antonínu Vaškovi, pořádaná ke 140. výročí narození klasika české literatury. Samostatnou kapitolou vý- stavy jsou bezručovská ex libris. Výstava bude otevřena do 30. prosince.

Nejbližší akce a výstavy
Památníku písemnictví na Moravě

Z NAŠICH PUBLIKACÍ

Halasové, otec a syn – proletář a básník
Autoři představují život a tvorbu Františka Halase staršího, legionáře a proletáře, a poezii Františka Halase mladšího, která byla otištěna časopisecky nebo zůstala pouze v rukopisu. Přípravili Vojen Drlík a Petra Pichlová.

ZÍSKALI JSME

Ex libris pocházejí z pozůstalosti Františka Kleina (23. 5. 1905– 3. 2. 2004), středoškolského profesora, vlastivědného a regionálního badatele, genealoga, redaktora Vlastivědného věstníku moravského, který publikoval Čtení o minulosti nosislavské a řadu básnických výborů z německé a ruské poezie.

Novoročenka

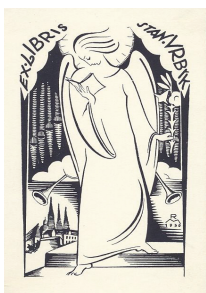
Svým přátelům k Vánocům 1930 věnoval a v počtu 100 číslovaných map vydal Rudolf Michalík, Olomouc, Englova 2. Vytiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské spol. s ruč. obm. v Olomouci.

EX LIBRIS – Stanislav Vrbík

Novoročenka

Svým přátelům k Vánocům 1932 věnoval a v počtu 100 číslovaných map vydal Rudolf Michalík, Olomouc, Englova 2. Vytiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské spol. s ruč. obm. v Olomouci, výtisk č. 43

EX LIBRIS – Bohuslav Glos

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

LITERKA

říjen 2007

Editorial

Měsíc říjen je pro nás v Památníku vždy poněkud hektický. Již po třetí s napětím očekáváme vernisáž další z našich říjnových větších výstav, a tak větší-nou na poslední chvíli opravujeme zdánlivé maličkosti, dolepujeme popisky, kontrolujeme obsah vitrín, posíláme poslední tiskové anonce a poskytujeme rozhovory novinářům. Atmosféra jinak poklidného pracoviště tak začíná vždy na začátku října poněkud houstnout. Tento rok jsme se proto rozhodli výstavu trochu odlehčit a zpestřit sportovním programem. V sobotu 13. října vyrazíme

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Říjnová literární výročí
- » Vzpomínka Romany Macháčkové
- » Moravská tvorba Františka Halase
- » Otázky pro Petra Hrušku
- » Získali jsme, Klub přátel Památníku

na cyklistický výlet po stopách Petra Bezruče, který bude prokládán kulturními svuskami vztahujícími se k Bezručovu životu; celý výlet bude končit slavnostním dojezdem na výstavu do Rajhradu a přátelským posezením u horkého čaje.

V říjnu slavíme hned několik literárních výročí. 1. října pográtulujeme k osmdesátým sedmým narozeninám Zdeňku Rotreklvi, katolickému básníku, a 7. října s tichostí vzpomeneme na čtyřicáté sedmé výročí úmrtí básníka Jana Zahradníčka. Dvojí výročí si v říjnu připomínáme v souvislosti se jménem Františka Halase, na začátku měsíce výročí narození a na konci výročí úmrtí. V samostatném článku Literky vzpomeneme na dosud opomíjenou část jeho tvorby a zároveň na výstavu, kterou jsme právě Halasovým básnickým začátkům před rokem věnovali.

Petra Pichlová

Klub přátel Památníku

je volné sdružení, s jehož členy se budeme setkávat ne příliš často, ale pravidelně a při mimořádných příležitostech. S pomocí všech, kteří mají o naši práci trvalý zájem a chtějí se k nám, třeba symbolicky, připojit, se Klubu přátel postupně daří vdechovat život. Čestným členem se stal **Ludvík Kundera**.

Podrobnější informace o nově zakládaném Klubu najdete na zvláštním letáčku u pokladny Památníku, na webových stránkách Muzea Brněnska www.muzeumbrnenska.cz.

Těší se na Vás pracovníci Památníku písemnictví na Moravě.

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Vydává Muzeum Brněnska,
připravuje Památník písemnictví na Moravě
Klášteř 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136
e-mail: pamatnik.rajhrad@quick.cz, www.muzeumbrnenska.cz
Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Petra Pichlová.
Autoři textů: Jindra Pavelková, Petra Pichlová,
Romana Macháčková
Vychází desetkrát ročně, číslo 2, ročník 1.

Ve čtvrtek 20. září byla ve speciální místnosti Národní knihovny v Praze zahájena výstava, věnovaná největšímu rukopisu světa, tzv. Codexu gigas či Ďáblově bibli. Tento unikátní, 75 kilogramů vážící rukopis se na naše území alespoň formou této výstavy vrátil po dlouhých 359 letech. V roce 1648 jej švédská vojska podle instrukcí svých velitelů vyhledala ve sbírkách Rudolfa II. a odvezla do Švédska. Již před touto cestou kniha mnohokrát putovala po území Českého království. Světlo světa spatřila někdy v první polovině 13. století patrně v benediktinském klášteře v Podlažicích, odkud ji zakoupili cisterciáci ze Sedlece u Kutné Hory. Dalším majitelem se stali benediktini z Břevnova, kteří ji v době husitských válek převezli do kláštera v Broumově. Odtud již její cesta vedla do sbírek Rudolfa II.

Nemůžeme se vůbec divit, že švédští dobyvatelé se vzápětí po té, co obsadili Prahu snažili tuto raritu najít. Nejen, že se jedná o největší knihu na světě, zajímavá je také její výzdoba. Jedno ze svých označení totiž získala po vyobrazení ďábla, které se nalézá na straně 290r. S touto zvláštní výzdobou se rovněž pojí legenda o vzniku rukopisu. Jeden podlažický mnich měl být za svůj hřích zadržán za živa. Aby tomuto trestu unikl, slíbil vytvořit za jedinou noc největší knihu světa. Protože však již o půlnoci zjistil, že není sto sám svůj slib dodržet, povolal si na pomoc ďábla, kterého pak z vděčnosti v knize vymaloval.

Výročí Františka Halase

Říjen je ve znamení dvojího výročí básníka Františka Halase (3. 10. 1901 Brno–27. 10. 1949 Praha). Jako básník vzbudil pozornost svou první sbírkou *Sépie*, méně se do dneška ví o jeho juvenilních rukopisných verších nebo příspěvcích pro časopisy jež předcházely literárnímu debutu, často úzce spjatých s moravským prostředím.

Mládí Františka Halase je spojeno s moravskou krajinou – narodil se v brněnských Husovicích, vyrůstal ve Svitávce u Boskovic a v blízkém Zbožku. Rozhodující událostí v jeho životě byla učednická léta u knihkupce Antonína Píši v Brně, která byla prostoupena horlivou četbou a prvním kontaktem s tehdejší literární Brnem. Četba a seznámení se spisovateli (později zvláště s Artušem Černíkem a Jaroslavem Seifertem) byly hlavními podněty k vlastní literární činnosti.

V lednu roku 1923 začal Halas přispívat satirickými verši do časopisu *Sršatec*, který v Praze redigoval Jaroslav Seifert. I když měl František Halas za sebou již své první publicistické příspěvky v *Rovnosti*, do níž přispíval většinou krátkými publicistickými zprávami a recenzemi, teprve v *Sršatci* se poprvé objevil jeho vlastní převážně satirické, politicky angažované verše. Tehdy se seznámil s další brněnskou výraznou osobností – literárním teoretikem Bedřichem Václavkem. Společně s ním pak redigoval satirický časopis *Šlehy*.

Rokem 1923 vstoupil do českého umění poetismus, jehož duchovními otci a teoretickými mluvčími se stali Karel Teige a Vítězslav Nezval. Jeho organizační platformou se stalo sdružení Devětsil v Praze. Brněnská odnož vznikla 23. března 1924 a František Halas nechyběl mezi jejími aktivními členy. Zanedlouho začala vycházet tribuna Brněnského Devětsilu, která nesla název *Pásma*. Svými obrazovými básněmi přispíval do *Pásma* vedle Vítězslava Nezvala a Jaroslava Seiferta také František Halas. Ostatně právě jeho básně *Číslovky* se v úvodním čísle prvního ročníku *Pásma* svým čtenářům představilo. Touto básní autor zároveň vstoupil do poetistické a dadaistické etapy své tvorby. Drážďení měščíků v duchu ryziho dada je patrně například z Halasovy básně *Bulvár dadaismu*.

V roce 1926 odešel František Halas do Prahy a stal se na dlouhá léta redaktorem nakladatelství Orbis. Jeho první básnická kniha *Sépie*, dílo brněnských let, vyšla v roce 1927.

Tomuto „prehistorickému období“ literární tvorby Františka Halase, které je zachyceno v jeho rukopisných, popřípadě časopisecky tištěných verších, se věnovala výstava Halasové. Výstavu v loňském roce připravili Vojen Drlík a Petra Pichlová. Stejní autoři vydali k výstavě brožuru, která je stále ke koupi v Památníku písemnictví na Moravě.

Vracím se ve své paměti do horkých červencových dnů. Slunečním paprskům, nyní toužebně vyhláženým, jsme se tehdy vyhýbali a hledali před nimi úkryt. Blahodárný stín nám poskytl interiér boskovické synagogy, ve které se právě připravovalo představení Kafka a jazz. Na scéně se objevila hlavní hrdinka onoho večera (nepočítám-li Franze Kafku, jehož dílo bylo prezentováno) herečka Zdenka Procházková. Teprve později se dovídám, že její jméno je s Kafkou spojeno mnohem pevněji. V roce 1975 hrála hlavní roli v Kafkově zfilmované povídce *Proměna*. V souvislosti s tímto autorem jí Masarykova akademie umění udělila cenu Franze Kafky. Není divu, že při výběru z jeho díla volila citlivě a s jistým záměrem. Řadě z nás se při zmínce o Kafkově vybaví pocit marnosti, bezvýchodnosti. Zdenka Procházková se však rozhodla poukázat na jinou stránku jeho díla. Z povídek, které předčítala, čísel vtip.

Představitost diváků umocňovala jazzová improvizace českých a německých studentů. Povídky byly na pozadí doplňovány či v pauzách střídány dramatickými zvukovými pasážemi a rytmickými figurami.

Silný zážitek byl odměněn velkolepým potleskem. A pocit z něj přetrvává, zůstává v duši a zahřívá. Hřeje třeba i v takových deštivých dnech, jako je ten dnešní.

Ing. Romana Macháčková je s námi teprve od července, ale již za těch pár měsíců si ji pro vřelé slovo a úsměv na tváři oblíbili nejen kolegové, ale i návštěvníci Památníku, které provází.

3 otázky pro básníka Petra Hrušku

Působíte v Ostravě i v Brně. Jeví se Vám Morava jako prostor, který má stále něco společného?

Morava se mi jeví především jako prostor výrazně rozštěpený, a to na sever a jih. To, co i já vnímám jako tradičně moravské, tedy určitou měkkou melancholii, snahu „řešit“ svět zpěvem, uzemněnost a trpělivost (symbolizovanou vinicemi) provázenou ochotou rozmáchnout se po tom spirituálním (symbolizovaná katolicitvím), jistou apriorní vstřícnost k osudu i k tomu druhému, to vše je pro mne spjata s Moravou jižní. Severní Morava je zamlklejší a sveřepější, cizí sama sobě, úsporná a trochu vytržštěná, drzácký zírání do znepokojivé existence, vzhlížívá všednost (symbolizovaná horami) je provázená ochotou k cynickým bezcitnostem (symbolizovaným zločinností, alkoholismem a „podnikatelstvím“ všeho druhu).

Myslíte, že existuje rozdíl mezi „českou“ a „moravskou“ poezií? Dají se v poezii nalézt nějaké typické rysy moravanství?

Právě i z výše uvedených důvodů si na žádný takový podstatný rozdíl mezi „českou“ a „moravskou“ poezií jako celkem netroufám. Kdybych četl nepodepsanou báseň, v níž by chyběla přemíra intenzivně nahlížených moravských reálií (jako věstonická Venuše, Bítov, plameny ostravských hutí nebo zlato a krev vína), nedokázal bych poznat, zda ji psal autor z Moravy, Slezska či Čech.

Jak vítáte vznik Památníku písemnictví na Moravě jako centra moravské literatury? Co by mělo být podle Vás hlavním cílem Památníku?

Rajhradský klášter je nádherný a Památník mu sluší. Přál bych si, aby vzor svému názvu nebyl příliš „památkový“, aby v něm nebyly písemnosti pouze konzervovány, ale též živě používány a využívány. Především k neustálému vzrušování se ze slova, z jeho ubohé marnosti i nenápadné síly.

